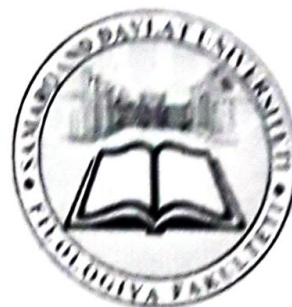

**ВАЗОРАТИ ТАЪЛИМИ ОЛЙ, ФАН
ВА ИНОВАТСИЯҲОИ
РЕСПУБЛИКАИ ЎЗБЕКИСТОН
ДОНИШҒОҲИ ДАВЛАТИИ
САМАРҚАНД БА НОМИ ШАРОФ
РАШИДОВ**

Ба рўйхат гирифта шуд:

№ ДБ-60230100-3.05

« 2 » 10 соли 2024

ДАСТУРИ ТАЪЛИМИЙ

аз фанни

ВАЗНИ АРЎЗ ДАР ШЕЪРИ ФОРСУ ТОЧИК

Соҳаи дониш:	200 000	- Соҳаи санъат ва фанҳои гуманитарӣ
Соҳаи таълим:	230 000	-Забонҳо
Равиши таълим:	60230100	-Филология ва омӯзиши забонҳо (забони тоҷикӣ)

Фан/Коди модул TF2505		Соли хониши 2026-2027	Семестр 5	ECTS-Кредитҳо 5	
Фан/ Намуди фан: Интихобӣ		Забони таълим Тоҷикӣ		Ҳаҷми соатҳои ҳафтаина дарс 6	
1	Номи фан	Машғулоти аудитория (соат)		Таълими мустақил (соат)	Ҷамъи сарборӣ (соат)
	Вазни арӯз дар шеърӣ форсу тоҷик	66		84	150

Мақсад фан (МФ)	
МФ1	I. МАЗМУНИ ФАН Фани «Вазни арӯз дар шеърӣ форсу тоҷик» аз зумраи фанҳои илмӣ-назарӣ буда, вай вазн, шакл ва хусусиятҳои поэтикии адабиёти мумтоз ва муосири форсу тоҷикро фаро мегирад; фани мазкур қисмати муайяни фанҳои адабиёти мумтоз ва муосири тоҷик буда, дар он бобати масъалаҳои муҳимтарини шеърӣ мумтоз ва замони имрӯз, таърихи ташаккули арӯзи тоҷикӣ, масъала ва муаммои таснифоти бахрҳо, лавозимоти шеърӣ ва ғайраҳо мавриди баррасӣ қарор мегирад. Ин фан вобаста ба таърихи пайдоиши илми арӯз низ сару кор дорад. Аз таълимоти арӯзшиносони араб Ҳалил ибни Аҳмад, Аҳфашӣ Балхӣ ва арӯзшиносони форсу тоҷик Шамси Қайси Розӣ, Насируддини Тӯсӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Сайфии Бухороӣ, Муҳаммад Ғиёсиддин фани мазкур маълумоти муҳими илмӣ-таърихӣ дастраси донишҷӯён менамояд.

Мазмуни фан	
II. ҚИСМАТИ АСОСИИ НАЗАРӢ (машғулоти маърузавӣ)	
II.I. Ба таркиби фан мавзӯҳои мазкур дохил мешавад:	
Шакли машғулоти маъруза (М)	
M1,	Фани “Вазни арӯз дар шеърӣ форсу тоҷик” ва мақсади вазиғаҳои он Баҳси назм ва шеър аз нигоҳи олимони назариятӣ. Вазн унсурҳои зоти шеър. Фикрҳои олимони араб оиди пайдоиши арӯз. Фикрҳои олимони аҷам оиди ривҷи илми арӯз. Ақидаҳои Ҳалил ибни Аҳмад. Ақидаҳои Аҳфашӣ Наҳвӣ ва дигар олимони арӯзшиносони қадим.
M2	Навъҳои вазн Анвои вазни шеърӣ форсӣ-тоҷикӣ. Вазни ҳичоӣ ва мухтассоти он.

	Вазни арӯз ва мухтассоти он. Мухтассоти арӯз ҳамчун системаи вазни шеър. Шеъри озод ва хусусиятҳои он. Шеъри сафед ва хусусиятҳои он.
M3	Вазни арӯз. Шарҳи луғавӣ ва истилоҳии вожаи арӯз Мавқеи Халил ибни Аҳмад дар пайдоиши илми арӯз. Баҳс дар бораи пайдоиши шеър. Баҳс оиди аввалин шеър ва шоир. Вазни аввалин шеърҳои эҷодшуда. Аввалин шоирони араб. Аввалин шоирони аҷам.
M4	Шеъри арӯзӣ ва таърихи пайдоиши он Таснифоти баҳрҳо. Баҳрҳои хоси араб. Баҳрҳои хоси аҷам. Баҳрҳои муштарак. Баҳри басит ва вазнҳои он. Баҳри хафиф ва вазнҳои он. Баҳри вофир ва вазнҳои он. Баҳри комил ва вазнҳои он. Аввалин арӯзшиносони форсу тоҷик ва осори онҳо. Баҳромии Сарахсӣ. Бузургмехри Қоинӣ. Шамси Қайси Розӣ. Насируддини Тӯсӣ. Абдурахмони Ҷомӣ. Сайфии Бухорӣ.
M5	Ҳичоҳои арӯзӣ Ҳичо ва хусусиятҳои он. Ҳичо баъда ва қушода. Ҳичоҳои шашгона аз рӯи камият ва сохт. Қиммати ҳичоҳои дарози пурра. Бандаки изофӣ дар арӯз. Садонокҳои а, у, и дар охири калима. Бадал шудани садонокҳо. Мувофиқати баъзе садонокҳо дар қофия.
M6	Тактеъ ва қондаи ба амал омадани он Тактеъ ва хусусиятҳои он. Зиҳофи қабз, зиҳофи тасбеғ, зиҳофи шатр, зиҳофи харб, зиҳофи каф(ф), зиҳофи қаср, зиҳофи ҳазф, зиҳофи харм, зиҳофи изолат, зиҳофи тай, зиҳофи ҳабн, зиҳофи шакл. Зиҳофоти серистеъмол. Зиҳофоти камистеъмол. Зиҳофот аз назари арӯзшиносони форсу тоҷик.
M7	Руқи ва намудҳои он Зиҳофи қабз, зиҳофи тасбеғ, зиҳофи шатр, зиҳофи харб, зиҳофи каф(ф), зиҳофи қаср, зиҳофи ҳазф, зиҳофи харм, зиҳофи изолат, зиҳофи тай, зиҳофи ҳабн, зиҳофи шакл. Зиҳофоти серистеъмол. Зиҳофоти баҳрҳои арӯзи араб. Зиҳофоти арӯзи аҷам.
M8	Ихтиёрооти шоирӣ дар вазни арӯз Зиҳофоти хоси арзи араб. Зиҳофоти баҳрҳои муштарак. Зиҳофоти баҳрҳои аҷам. Зиҳофоти баҳри хафиф. Зиҳофоти баҳри мадид. Зиҳофоти баҳри вофир. Таҳлили намунаҳои шеър дар асоси ин зиҳофот.
M9	Зиҳоф ва қондаи мавҷудияти он дар вазни шеър. Зиҳофоти серистеъмол. Зиҳофоти баҳрҳои арӯзи араб. Зиҳофоти арӯзи аҷам. Зиҳофоти хоси арзи араб. Зиҳофоти баҳрҳои муштарак. Зиҳофоти баҳрҳои аҷам. Гуруҳи баҳрҳо. Баҳрҳои хоси араб. Баҳрҳои хоси аҷам. Баҳрҳои муштарак.
M10	Баҳр ва таснифи он аз нигоҳи арӯзшиносони қадиму ҳадид Баҳрҳои хоси аҷам. Баҳрҳои муштарак. Баҳри ҳазач ва вазнҳои

	он. Баҳри раҷаз ва вазнҳои он. Баҳри рамал ва вазнҳои он. Баҳри мутақориб ва вазнҳои он. Баҳри мутақорик ва вазнҳои он.
M11	Баҳрҳои аслий. Баҳри Ҳазаҷ ва анвои вазнҳои он Баҳрҳои фаръии арӯз ва хусусиятҳои он. Баҳри сареъ ва вазнҳои он. Баҳри мунсарех ва вазнҳои он. Баҳри муқтазаб ва вазнҳои он. Баҳри мучтас ва вазнҳои он. Баҳри мушокил ва вазнҳои он. Баҳри ҷадид ва вазнҳои он. Баҳри қариб ва вазнҳои он.
M12	Баҳри Рамал ва анвои вазнҳои он Баҳри рамал ва вазнҳои он. Баҳри мутақориб ва вазнҳои он. Баҳри мутақорик ва вазнҳои он. Баҳрҳои хоси аҷам. Баҳрҳои муштарак. Баҳри ҳазаҷ ва вазнҳои он. Баҳри раҷаз ва вазнҳои он.
M13	Баҳри Раҷаз ва анвои вазнҳои он Баҳрҳои фаръии арӯз ва хусусиятҳои он. Баҳри раҷаз ва вазнҳои он. Баҳри мунсарех ва вазнҳои он. Баҳри муқтазаб ва вазнҳои он. Баҳри мучтас ва вазнҳои он. Баҳри мушокил ва вазнҳои он. Баҳри ҷадид ва вазнҳои он. Баҳри қариб ва вазнҳои он.
M14	Баҳри Мутақориб ва анвои вазнҳои он Баҳри мутақориб ва вазнҳои он. Баҳрҳои фаръии арӯз ва хусусиятҳои он. Баҳри мунсарех ва вазнҳои он. Баҳри муқтазаб ва вазнҳои он. Баҳри мучтас ва вазнҳои он. Баҳри мушокил ва вазнҳои он. Баҳри қариб ва вазнҳои он. Баҳри ҷадид ва вазнҳои он.
M15	Баҳри Мутақорик ва анвои вазнҳои он Баҳри мутақорик ва вазнҳои он. Баҳрҳои фаръии арӯз ва хусусиятҳои он. Баҳри мунсарех ва вазнҳои он. Баҳри муқтазаб ва вазнҳои он. Баҳри мучтас ва вазнҳои он. Баҳри қариб ва вазнҳои он. Баҳри ҷадид ва вазнҳои он. Баҳри мушокил ва вазнҳои он.
M16	Баҳрҳои фаръӣ. Баҳри Қариб ва анвои вазнҳои он Баҳрҳои фаръии арӯз ва хусусиятҳои он. Баҳри қариб ва вазнҳои он. Баҳри хоси шеъри аҷам. Баҳри муқтазаб ва вазнҳои он. Баҳри мучтас ва вазнҳои он. Баҳри мушокил ва вазнҳои он. Баҳри ҷадид ва вазнҳои он. Баҳри қариб ва вазнҳои он.
M17	Баҳри Музореъ ва анвои вазнҳои он Баҳри музореъ ва вазнҳои он. Баҳрҳои фаръии арӯз ва хусусиятҳои он. Баҳри мунсарех ва вазнҳои он. Баҳри муқтазаб ва вазнҳои он. Баҳри мучтас ва вазнҳои он. Баҳри ҷадид ва вазнҳои он. Баҳри қариб ва вазнҳои он. Баҳри мушокил ва вазнҳои он.
III Тавсия ва нишондодҳо оиди машғулоти амалӣ: амалӣ (А) Мавзӯҳои машғулоти амалӣ аз рӯи фанни мазкур дар қарори зайл аст:	
A1	Баҳри Мушокил ва анвои вазнҳои он
A2	Баҳри Ҷадид ва анвои вазнҳои он
A3	Баҳри Ҳафиф ва анвои вазнҳои он

A4	Баҳри Мучтас(с) ва анвои вазнҳои он
A5	Баҳри Сареъ ва анвои вазнҳои он
A6	Баҳри Мунсарех ва анвои вазнҳои он
A7	Вазни ҳиҷой ва хусусиятҳои он
A8	Вазни арӯз ва фарқи он аз вазни ҳиҷо
A9	Баҳри Муқтазаб ва анвои вазнҳои он
A10	Баҳрҳои ҳоси арӯзи араб ва дараҷаи истеъмоли онҳо дар шеърӣ форсу тоҷик
A11	Авзони маснавӣ ва шарҳи он
A12	Вазни рубой ва дубайтӣ
A13	Шамси Қайси Розӣ ва мавқеи ӯ дар тақомули арӯзи форсу тоҷик
A14	Насируддини Тӯсӣ ва асарҳои назарии ӯ доир ба илми арӯз
A15	Абдурахмони Ҷомӣ ва мавқеи “Рисолаи арӯз”-и ӯ дар таърихи арӯзшиносии тоҷику форс
A16	“Арӯзи Сайфӣ”-и Сайфии Бухорӣ ҳамчун васоити таълимии арӯзи аҷам

IV Таълими мустақилона ва корҳои мустақилона
Аз рӯи фанни “Вазни арӯз дар шеърӣ форсу тоҷик” мавзӯҳои зерин
пешниҳод карда мешавад:

№	Мавзӯҳои кори мустақилона
1.	Вазни ашъори Рӯдакӣ ва таҳлили он
2.	Таҳлили авзони порчаҳо аз “Шоҳнома”-и Фирдавсӣ
3.	Таҳлили авзони порчаҳо аз “Ҳамса”-и Низомӣ
4.	Таҳлили авзони порчаҳо аз “Маснавии Маънавӣ”-и Ҷалололдини Румӣ
5.	Арӯзшиносони араб ва саҳми онҳо дар пайдоиш ва ривоҷи илми арӯз
6.	Арӯзшиносии форсу тоҷик дар асрҳои X-XII
7.	Хизмати Атолло Маҳмуди Ҳусайнӣ дар ривоҷи илми шеър
8.	Мавқеи “Меъроҷ-ул-арӯз”-и Муҳаммад Ғиёсиддин дар омӯзиши арӯзи тоҷик
9.	Фарқи вазни арӯз аз вазни ҳиҷо. Мисолҳо ва таҳлилҳо дар асоси ҳар ду намуди вазни шеър
10.	Фарқи шеърӣ озод аз шеърӣ суннатӣ. Муқоисаи вазн ва унсурҳои шаклии шеър
11.	Саҳми Баҳром Сирӯс ва Тӯракул Зеҳний дар ривоҷи арӯзшиносии асри XX

12.	Саҳми Субҳон Давронов ва Урватулло Тоиров дар ривочи арӯзшиносии асри XX-XXI
-----	--

Мавзӯҳои таълими мустақилона аз рӯи фанни “Вазни арӯз дар шеъри форсу тоҷик” барои боз ҳам чуқур ва дар шакли индивидуалӣ аз бар кардани авзони арӯз дар ашъори шоирон хизмат мекунад. Аз ҷумла, донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии мавзӯҳои таълими мустақилона бобати авзони шоирони нахустини форсу тоҷик, маълумот мегиранд; инчунин вазни асарҳо, намунаҳои беҳтарини назми форсу тоҷикро аз нуқтаи назари вазни арӯз меомӯзад. Дар қорҳои мустақилона омӯзиши таърихи арӯзшиносии форсу тоҷик, асарҳои назарии назариётчиёни асрҳои гуногун, муқоисаи рисолаҳои арӯзии асрҳои муҳталиф ба амал меояд. Бар замми он донишҷӯ тавассути баъзе мавзӯҳо аз тадқиқотҳо, монографияҳо ва китобҳои дарсии арӯзшиносони асрҳои навин хабар меёбад. Ин шакли машғулоти барои фани мазкурро аз бар намудан зинаи муҳим махсуб мегардад.

3.	V. Натиҷаҳои омӯзонидани фан (компетентсияҳои ташаккулёбанда) Донишҷӯ дар натиҷаи азхудкунии фан: • Донишҷӯён дар ҷараёни таълими фан бояд дар бораи илми арӯз, асосҳои таърихи он, қисматҳои он, таърихи ташаккули афкори адабӣ - назарӣ дар Мовароуннаҳр ва Хуросон дар бораи шеърҳои шоирӣ, масъалаҳои умдатарини назарияи шеъри форсу тоҷик ва ғайраҳоро <i>бояд донанд ва дар амал тадбиқ намояд</i>; • Асарҳои назарии даврони гуногунҳои таърихро омӯхта, мавқеи асарҳои доир ба илми арӯз бахшида шударо дарк намояд ва дар ташаккули тафаккури миллӣ пайвасти бо ғояҳои истиқлоли миллӣ <i>малакаи ҳосил намудани лозим аст</i>; • Мавқеи адабиёти назариро дар инкишофи тафаккури миллӣ ва маънавию фарҳангӣ муайян намуда, онро дар мисоли асарҳои арӯзие, ки аз ҷониби башарият эътироф шудааст, <i>фаҳмонидан</i>; • Дар бораи пайдоиш ва инкишофи вазнҳои шеърӣ; муайян намудани хусусиятҳои арӯзи арабу аҷам ва мавқеи онҳо дар инкишофи адабиёти умумҷаҳонӣ <i>ба тасаввуроти муайян саҳиб будан</i>; • Дар хусуси мавқеи адабиёти мумтози тоҷик дар инкишофи маърифат ва маънавияти мардум дар асру замонҳои гуногун маълумот доштан, бобати асарҳои назарӣ ва мавқеи онҳо дар ташаккули тафаккури миллӣ тавҷҳи бо ғояҳои истиқлоли миллӣ
----	---

	<i>ба донишҳои назарӣ соҳиб шудан;</i> • Дар асоси таҳлили асарҳои гуногуни арӯзшиносон бобати муайян намудани асосҳои назарии онҳо; мавқеи тафаккури бадеии халқ дар арсаи таърих ва ҷомеа; муайян намудани аҳамияту арзиши ғоявӣ, бадеӣ, ахлоқӣ ва иҷтимоии асар барои хонандагони имрӯз <i>таҷрибаҳои заруриро соҳиб будан.</i>
4.	VI. Методҳо ва технологияҳои таълим: • маърузаҳо • кейс-стадиҳои интерфаъол; • семинар (мантиқан фикр кардан, саволу ҷавоби тезкор); • машғулотӣ амалӣ; • бо гуруҳҳо кор кардан; • тақдирот намудан; • лоиҳаҳои индивидуалӣ; • ассисментҳо; • лоиҳаҳо барои ҷимоя кардан ва бо ҷамоа кор кардан.
5.	VII. Талабот барои гирифтани кредитҳо: Аз бар намудани мафҳумҳои назарӣ ва амалии фан, дуруст баррасӣ намудани натиҷаҳои таҳлил, иҷро намудани супориш ва вазифаҳо дар шаклҳои назорати марравӣ, таълими мустақилона ва мушоҳидаҳои мустақилона доир ба ҷараёни омӯзиш, аз рӯи назорати ниҳой супоридани кори хаттӣ.

VIII. АДАБИЁТҲОИ АСОСӢ:

1. Давронов Субҳон. Омӯзиши вазни шеърӣ тоҷикӣ. – Душанбе: Маориф, 1992. -175 сах.
2. Мисбоҳиддини Нарзиқул. Вазни шеърӣ тоҷикӣ. – Душанбе: Мега-принт, 2021. – 144 сах.
3. Тоиров Урватулло. Фарҳанги истилоҳоти арӯзи Аҷам. – Душанбе: Маориф, 1991. – 560 с.
4. Эмомалӣ С., Ҳамроев Ҷ. Назарияи адабиёт. – Душанбе, 2020

АДАБИЁТИ ИЛОВАӢ:

5. Абдурахмони Ҷомӣ. Рисолаи арӯз. Осор: Иборат аз ҳашт ҷилд. Ҷ.8. – Душанбе: Адиб, 1990. – С. 151-204.
6. Абдурахмонов А. Аруз илмидан сабоқлар. – Тошкент: MUMTOZ SO'Z, 2008. – 80 б.
7. Атоуллоҳ Ҳусайнӣ. Бадоеъ-ус-саноеъ / Бо сарсухан, тавзеҳот ва таҳрири Р. Мусулмонкулов. – Душанбе: Ирфон, 1974. – 223 с.
8. Баҳром Сирус. Арӯзи тоҷикӣ. – Душанбе: Нашрдавтоҷик, 1963. -287 сах.
9. Ваҳид Табризи. Дҷам-и мухтасар / Критический текст, перевод и примечания А.Е.Бертельса. – Москва: Восточная литература, 1959. –

158 с.

10. Мирзоев Солеҳ. Арӯз ва омӯзиши он. – Душанбе: “Эр-граф”, 2016. -272 сах.
11. Насируддини Тӯсӣ. Меъёр-ул-ашъор / Ҳозиркунандаҳои чоп У.Тоиров, М.Абдуллоев, Р.Чалол. – Душанбе: Ориёно, 1992. – 150 с.
12. Сайфӣ. Арӯзи Сайфӣ. Ба нашр тайёркунанда Ҳ.Блошман. – Калькутта, 1872.-56 с.
13. Субҳон Давронов. Сохти шеъри тоҷикӣ. – Душанбе: Ирфон, 1976.
14. Тоиров Урватулло. Таҳаввул ва тақомулотӣ арӯз дар назария ва амалияи шеъри форсӣ-тоҷикӣ. –Душанбе: Ҳочӣ Ҳусайн, 2015. – 404 с.
15. Тоиров Урватулло. Меъёр ва андозҳои шеър. –Душанбе: Адиб, 2013. – 240 с.
16. Тоиров Урватулло. Қомуси қофия ва арӯзи шеъри Аҷам. Ҷ. I. – Душанбе: Ирфон, 1994. – 512 с.
17. Тоиров Урватулло. Анвоъ ва авзони шеъри халқии тоҷик. – Душанбе: Пайванд, 2007. – 140 с.
18. Тӯйчиев У. Арузшуносӣ доир. – Тошкент: Фан, 1978. – 42 б.
19. Тӯйчиева Г. Форс арузи рисолаҳои. – Тошкент: ТошДШИ, 2008. – 134 б.
20. Тӯракул Зехнӣ. Санъати сухан.-Душанбе: Ирфон, 1978.
21. Шамси Қайси Розӣ. Ал-мӯъҷам / Муаллифи сарсухану тавзеҳот ва ҳозиркунандаи чоп У. Тоиров. – Душанбе: Адиб, 1991. – 464 с.
22. Шарифов Х., Тоиров У. Назмшиносӣ. – Душанбе: Ҳумо, 2005. -384 с.
23. Юсупова Д. Аруз вазнининг квалитативлик хусусиятларига доир // Адабиёт кӯзгуси. – Тошкент, 2008. – № 10. – Б. 80-86.

7.	Дастури фан 24 августи соли 2024 таҳти баённомаи рақами 1 дар шӯрои таълимӣ-услубии Донишгоҳи давлатии Самарқанд ба номи Ш.Рашидов маъқул карда шудааст.
8.	Масъулони ба фан/модул: Х.Мирзоев – доктори фалсафа (PhD), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷаи ДДС
9.	Муқарризон: А.Шерназаров – доктори фалсафа доир ба фанҳои филология (PhD), дотсенти кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи хориҷаи ДДС (дохила) Н.Қаюмов - доктори фалсафа оид ба фанҳои филология (PhD), дотсенти донишгоҳи педагогии Ёзбекистон-Финландия. tel: (91) 314 46 18)

Гуруҳи кории барои таҳияву танзими дастурҳои таълимӣ ва супоришоти корҳои мустақилона дар асоси фармони маъмурияти донишгоҳ аз санаи 16 августи соли 2024 қарори №301-й:

Раис:

проф. А.Носиров

Мудир кафедра:

доц. С.Хучакулов

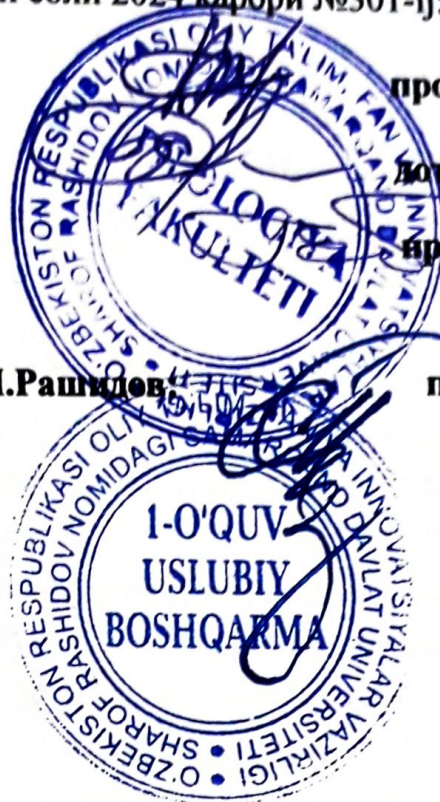
Декани факултет:

проф. Ж.Элтазаров

Проректори 1-уми корҳои

таълимии ДДС ба номи Ш.Рашидов

проф. А.А.Солеев

**Шароф Рашидов номидаги Самарқанд давлат университети
тожик филологияси ва хорижий шарқ тиллари кафедраси дотсенти
Х.Мирзоевнинг «Арузшунослик» фанидан тузилган фан дастурига
ТАҚРИЗ**

Дотсент Х.Мирзоев томонидан «Арузшунослик» фани учун тузилган фан дастури бакалавриатура таълим йўналиши талаблари учун мўлжалланган бўлиб, Давлат таълим стандарти ва Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инноватсиялар вазирлиги меъёрий ҳужжатларнинг кўрсатмаси асосида тузилган.

Филология ва тилларни ўқитиш: тожик тили таълим йўналиши учун дотсент Х.Мирзоев томонидан «Арузшунослик» фани учун тузилган фан дастури кириш, фаннинг ўқитишдан асосий мақсад ва вазифалари, талабаларнинг мазкур фандан оладиган билим ва кўникмалари, мазкур фаннинг бошқа фанлар билан алоқадорлиги ва унинг ишлаб чиқаришдаги аҳамияти, фанни ўқитиш жараёнида замонавий ахборот ва янги педагогик технологиядан фойдаланиш каби масалаларга тўхталиб ўтилган.

«Арузшунослик» фани учун тайёрланган фан дастурида форс-тожик шеърлятида аруз вазнининг кириб келиши, араб ва ажам шеърлятига хос вазнлар, аслий ва фаръий баҳрлар, муштарак баҳрлар, тавил, мадид, басит, вофир, комил, ҳазаж, ражаз, рамал, мунсарих, музориъ, муқтазаб, мужтас, сариъ, жадид, қариб, хафиф, мушокил, мутақориб, мутадорик каби баҳрларнинг солим ва фаръий вазнлари таснифи каби мавзулар ўқиш учун тавсия этилган. Фан дастури охирида мустақил таълим учун мавзулар рўйхати келтирилган. Шунингдек, мазкур фандан баҳолаш мезони ва асосий ҳамда қўшимча адабиётлар рўйхати келтирилган.

Юқорида айтилганлардан шундай хулосага келиш мумкинки, Х.Мирзоев томонидан «Арузшунослик» фани бўйича тузилган фан дастури давлат таълим стандарти талабларига жавоб бера олади ва уни нашрга тавсия этиш мумкин.

**А.Шерназаров, Шароф Рашидов номидаги
Самарқанд давлат университети тожик
филологияси ва хорижий Шарқ тиллари
кафедраси доценти, филология
фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)**

**Шароф Рашидов номидаги Самарканд давлат университети
тожик филологияси ва хорижий шарқ тиллари кафедраси дотсенти
Х.Мирзоевнинг «Арузшунослик» фанидан тузилган фан дастурига
ТАҚРИЗ**

Сўнгги йилларда университетларнинг филология факултетларида ўқитиш учун жорий этилган «Тасаввуф ва мумтоз поэтика асослари», «Шеършунослик» ва «Арузшунослик» фанлари ҳам талабаларга адабиётшунослик фанининг ютуғи сифатида таълим берилиши назарда тутилган.

Тожик филологияси факултети ихтисослиги бўйича дотсент Х.Мирзоев томонидан «Арузшунослик» фани учун тузилган фан дастури кириш, фanning ўқитишдан асосий мақсад ва вазифалар, талабаларнинг мазкур фандан оладиган билим ва кўникмалари, мазкур фanning бошқа фанлар билан алоқадорлиги ва унинг ишлаб чиқаришдаги аҳамияти, фanni ўқитиш жараёнида замонавий ахборот ва янги педагогик технологиядан фойдаланиш баён этилган.

Фан дастурининг асосий қисмида мазкур фanning таълими учун маърузалар мавзулари ва уларнинг қисқача тафсилоти маъруза, амалий машғулотлар доирасида берилган. Маъруза мавзулари тўғри танланган ва улар фан мазмуни, мақсади ва моҳиятидан келиб чиққан ҳолда тузилган. Яъни тожик шеърлятида аруз шеърй вазнининг кириб келиш тарихи, унинг шаклланиш тамойиллари, аруз рукнлари ва баҳрлари унинг қоида қонунияти ва бошқа шу каби муҳим масалаларни қамраб олган. Шундан сўнг фanni ўзлаштириш борасида амалий машғулотлар, мустақил ишлар, маъруза матнлари мавзулари берилган. Фан дастурининг охирида мазкур фanni ўрганиш учун тавсия этиладиган зарурий, илмий, услубий ва бадий асарлар рўйхати илова қилинган.

Юқорида айтилганлардан шундай хулосага келиш мумкинки, Х.Мирзоев томонидан «Арузшунослик» фани бўйича тузилган фан дастури давлат таълим стандарти талабларига жавоб бера олади ва уни нашрга тавсия этиш мумкин.

Handwritten signature

Қаюмов Нодир Найимович
Ўзбекистон-Финландия педагогика институтини
Бошланғич таълим ва гуманитар фанлар
факултети "Бошланғич таълим методикаси"
кафедраси катта ўқитувчиси, филология
фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)

Handwritten signature

NING IMZOSINI
TASDIQLAYMAN
ЎЗБЕКИСТОН - FINLANDIYA
PEDAGOGIKA INSTITUTI
XODIMLARI VA BOSHLIQI

Handwritten signature